

Sygn. akt IV Ka 180/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2017r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie w IV Wydziale Karnym Odwoławczym

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Maciej Kawalko (ref.)
Sędziowie:	SO Andrzej Trzeciak SO Agnieszka Bobrowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Daria Kozłowska

przy udziale Prokuratora Prok. Okr. Mirosława Jezierskiego

po rozpoznaniu w dniu 20 września 2017r.

sprawy **A. L.**

oskarżonego z art.177 § 2 kk w zb. z art. 244 kk w zw. z art. 11 § 2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Goleniowie

z dnia 30 listopada 2016r. sygn. II K 554/16

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a. ustala, iż wskazane zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym oskarżony naruszył w sposób nieumyślny,

b. orzeczoną wobec oskarżonego karę pozbawienia wolności obniża do 2 (dwóch) lat,

c. na podstawie art. 4 § 1 kk wskazuje, iż podstawę prawną wydanych wobec oskarżonego rozstrzygnięć stanowią przepisy w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 maja 2017r.,

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

III. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki za postępowanie odwoławcze i wymierza mu 300 (trzysta) złotych opłaty za obie instancje.

SSO Agnieszka Bobrowska SSO Maciej Kawalko SSO Andrzej Trzeciak

Sygn. akt IV Ka 180/17

UZASADNIENIE

A. L. został oskarżony o to, że w dniu 28 listopada 2015r. ok godz. 22:40 na drodze wojewódzkiej nr (...) pomiędzy miejscowością D., a miejscowością R., kierując samochodem osobowym M. (...) o nr rej. (...) i nie stosując się tym samym do zakazów prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonych wobec niego prawomocnymi wyrokami Sądu Rejonowego Szczecin Prawobrzeże i Zachód w sprawach o sygn.. akt VI K 57/14 i V W 1568/14, obowiązujących w okresie od 23 kwietnia 2014r. do 23 września 2019r. oraz od 4 czerwca 2014r. do 4 czerwca 2017r., umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że pomimo oblodzenia jezdni nie dostosował prędkości jazdy do panujących warunków drogowych, w wyniku czego stracił panowanie nad pojazdem, zjechał na pas ruchu dla przeciwnego kierunku i zderzył się z przydrożnym drzewem, co spowodowało u pasażera pojazdu B. S. obrażenia w postaci nieregularnej rany tłuczonej i drobnych ranek tłuczonych okolicy czołowej, rany tłuczono-dartej w okolicy lewego oka, złamania w obrębie łuski kości czołowej w części środkowej, złamania podstawy czaszki w obrębie przedniego dołu czaszkowego, pęknięć na sklepieniu wątroby, częściowego zmiżdżenia płata prawego płuca z pęknięciami na sklepieniu po stronie prawej, pęknięcia płata lewego płuca na całej długości, złamania żeber po stronie prawej od II do IX w linii pachowej przedniej, złamania kości kulszowej i łonowej po stronie prawej i lewej z rozejściem się spojenia łonowego, obrzęku mózgu i masywnego krwawienia podpajęczynówkowego, na skutek których pokrzywdzony poniósł śmierć na miejscu

tj. o czyn z art. 177 § 2 kk w zb. z art. 244 kk w zw. z art. 11 § 2 kk.

Wyrokiem z dnia 30 listopada 2016r. (sygn. akt II K 554/16) Sąd Rejonowy w Goleniowie:

I. uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu tj. czynu z art. 177 § 2 kk w zb. z art. 244 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i za ten czyn na podstawie art. 177 § 2 kk w zw. z art. 11 § 3 kk wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 42 § 1 kk orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 8 lat;

III. na podstawie art. 63 § 1 kk na poczet wymierzonej oskarżonemu kary pozbawienia wolności zaliczył mu okres zatrzymania od dnia 1.12.2015r. do dnia 3.12.2015r.;

IV. na podstawie art. 624 § 1 kpk i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23.06.1973 r. o opłatach w sprawach karnych zwolnił oskarżonego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych w całości.

Apelację od powyższego wyroku złożył obrońca oskarżonego. Wskazując że zaskarża wyrok w całości, zarzucił wyrokowi naruszenie:

1. art. 7 kpk w zw. z art. 92 kpk i art. 410 kpk poprzez błędną ocenę dowodów, w szczególności wyjaśnień oskarżonego oraz dokumentów, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, prowadzącą do błędnego uznania, że oskarżony umyślnie naruszył zasadę bezpieczeństwa w ruchu drogowym polegającą na obowiązku dostosowania prędkości do panujących warunków atmosferycznych, w sytuacji, gdy z okoliczności wypadku ustalonych przez Sąd, w szczególności:

- faktu poruszania się przez oskarżonego z prędkością do 50 km/h, a więc znacznie mniejszą niż dozwolona w miejscu wypadku prędkość administracyjna 90km/h,
- pokonania przez oskarżonego bezpośrednio przed zaistnieniem wypadku w sposób bezpieczny dwóch niebezpiecznych zakrętów,

wynika, że oskarżony dokonał błędnej oceny warunków drogowych i pozostawał w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu, że w panujących warunkach porusza się z prędkością bezpieczną, co przemawia za "uznaniem,

iż oskarżony naruszył wskazaną zasadę w sposób nieumyślny, co w konsekwencji skutkowało niewłaściwym zastosowaniem art. 9 § 1 kk i niezastosowaniem art. 9 § 2 kk i wymierzeniem mu rażąco niewspółmiernie surowej kary

2. art. 424 kpk poprzez brak wyjaśnienia w uzasadnieniu wyroku na jakiej podstawie Sąd przypisał oskarżonemu umyślne naruszenie zasady w ruchu drogowym polegającej na obowiązku dostosowania prędkości do panujących warunków atmosferycznych, w sytuacji, gdy wskazane przez Sąd okoliczności wskazują na nieumyślny charakter tego naruszenia, co uniemożliwia poznanie toku rozumowania Sądu w tym zakresie i instancyjną kontrolę wyroku.

3. art. 7 kpk w zw. z art. 92 kpk, art. 410 kpk i art. 424 kpk poprzez błędną ocenę dowodów, nieoparcie wyroku na całokształcie zebranego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji pominięcie przy wymiarze kary wynikających z tego materiału okoliczności łagodzących (mimo dania wiary wyjaśnieniom oskarżonego i dowodom z dokumentów) w szczególności: nieumyślnego naruszenia zasady dostosowania prędkości jazdy do warunków atmosferycznych, faktu, iż do wypadku doszło na skutek nieszczęśliwego zbiegu okoliczności, a nie na skutek brawurowej jazdy oskarżonego, braku poruszania się oskarżonego z prędkością rażąco niebezpieczną, świadomości B. S. o braku posiadania przez oskarżonego uprawnień do kierowania pojazdami i mimo to wyrażeniu zgody na kierowanie przez niego samochodem i nakłanianiu go do tego czynu (kwestia współprzyczynienia się), zachowania oskarżonego bezpośrednio po wypadku (wezwanie służb, pozostanie na miejscu zdarzenia); których prawidłowa ocena powinna prowadzić do wniosku, iż Sąd powinien orzec wobec oskarżonego karę łagodniejszą niż orzeczona i zastosować dobrodziejstwo zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności;

4. art 53 § 1 kk poprzez nieuwzględnienie przy wymiarze kary wymierzonej oskarżonemu jej celów wychowawczych, za czym przemawia w szczególności młody wiek oskarżonego oraz posiadanie przez niego lekkiego upośledzenia umysłowego.

5. orzeczenie wobec oskarżonego rażąco niewspółmiernie surowej kary w wymiarze 3 lat bezwzględnego pozbawienia wolności, która to kara nie jest adekwatna do stopnia winy oskarżonego i nie uwzględnia występujących w sprawie okoliczności łagodzących i świadczących na jego korzyść, w szczególności: nieumyślnego naruszenia zasady dostosowania prędkości do warunków atmosferycznych przez oskarżonego, zachowania oskarżonego bezpośrednio po wypadku, zgody pokrzywdzonego na jazdę z oskarżonym pomimo wiedzy, iż nie posiada on uprawnień do kierowania pojazdami, postawy oskarżonego w toku postępowania karnego, warunków i właściwości oskarżonego, w tym przede wszystkim młodego wieku oskarżonego i posiadania przez niego lekkiego upośledzenia umysłowego oraz deficytów intelektualnych, które to okoliczności przemawiają za orzeczeniem wobec oskarżonego kary znacznie łagodniejszej, w przypadku kary pozbawienia wolności - zbliżonej do dolnej granicy ustawowego zagrożenia i przy zastosowaniu warunkowego zawieszenia jej wykonania.

6. art. 4 § 1 kk poprzez brak zastosowania wobec oskarżonego ustawy względniejszej dla sprawcy, która obowiązywała do 28 lipca 2016r. i przewidywała prymat kar wolnościowych oraz możliwość skorzystania z instytucji przewidzianych w art. 37a kk i art. 37b kk.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie opisu czynu poprzez wskazanie, że oskarżony nieumyślnie naruszył zasadę bezpieczeństwa w ruchu drogowym polegającą na dostosowaniu prędkości jazdy do panujących na drodze warunków atmosferycznych,

2. zmianę orzeczonej wobec oskarżonego kary poprzez wymierzenie kary znacznie łagodniejszej tj. zbliżonej do dolnej granicy ustawowego zagrożenia z warunkowym jej zawieszeniem ewentualnie poprzez orzeczenie kary zgodnie z art. 37a kk lub art. 37b kk w brzmieniu obowiązującym do 28 lipca 2016r.

Sąd Odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja była zasadna, choć nie wszystkie podniesione w niej zarzuty zasługiwały na uwzględnienie.

Przyznać należy rację skarżącemu w co do najdalej idącego zarzutu, dotyczącego się czynionych przez Sąd I instancji ustaleń co do sposobu naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym. W tym zakresie błędnie Sąd Rejonowy przyjął w zaskarżonym wyroku, że doszło ze strony oskarżonego do umyślnego naruszenia tych zasad. Argumentacja przedstawiona na tę okoliczność przez skarżącego (choć ujęta w ramach zarzutu obraży prawa procesowego, to jednak w istocie dotycząca się czynionych ustaleń faktycznych) nie wymaga powielania, skoro została przez Sąd Odwoławczy podzielona. Przyznać przy tym też należy rację skarżącemu, że Sąd Rejonowy w żaden sposób nie uzasadnił w pisemnych motywach wyroku z czego ustalenie to wywodzi. Co więcej w tymże uzasadnieniu raz wskazał na przyjęcie nieumyślnego naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu (str. 4 uzasadnienia akapit drugi od dołu) raz zaś na przyjęcie umyślnego naruszenia tych zasad (str. 4 akapit pierwszy od dołu). Przyjmując jednak za rozstrzygające ustalenie zawarte w treści wydanego wyroku, podzielić należało twierdzenia skarżącego o jego błędności.

Oskarżony, jak z resztą wynika z treści zarzutu, spowodował wypadek w ten sposób, że pomimo oblodzenia jezdni nie dostosował prędkości jazdy do panujących warunków drogowych. Sposób jazdy oskarżonego był zatem wynikiem błędnej oceny warunków panujących na drodze, nie zaś świadomego postępowania kierowcy wbrew przepisom regulującym ruch drogowy. W orzecznictwie utrwalony jest zaś pogląd, co też wykazuje skarżący w uzasadnieniu apelacji, że błędna ocena sytuacji drogowej, będąca naruszeniem zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym i skutkująca spowodowaniem wypadku drogowego pozwala przyjąć jedynie nieumyślne naruszenie tych zasad. Brak zaś w okolicznościach niniejszej sprawy podstaw do przyjęcia, że oskarżony kierował samochodem w sposób umyślny, świadomy naruszając zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Z powyższych powodów należało uwzględnić wniesioną apelację w zakresie dotyczącym się, zawartego w przypisanym oskarżonemu zarzucie, ustalenia co do sposobu naruszenia wskazanych zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Podzielając twierdzenia obrońcy Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że ustalił, iż wskazane zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym oskarżony naruszył w sposób nieumyślny.

Z tą zmianą związana jest dalsza zmiana zaskarżonego wyroku, w zakresie kary wymierzonej oskarżonemu. Zmiana ustalenia co do sposobu naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym tyczyła się istotnej okoliczności, wpływającej na wymiar kary. Ustalenie to bowiem różnicowało wagę czynu jakiego oskarżony się dopuścił, także przy uwzględnieniu niezmiennych, bardzo poważnych jego skutków. Była to zmiana oczywiście na korzyść oskarżonego, nakazująca w rezultacie jej dokonania, orzeczenie kary relatywnie niższej niż wymierzona przy ustaleniu przyjętym przez Sąd I instancji. Tym względem się kierując, Sąd Odwoławczy uznał za zasadne obniżenie orzeczonej kary pozbawienia wolności do wymiaru 2 lat. Niezmiennie pozostały przy tym pozostałe okoliczności uwzględnione przez Sąd Rejonowy przy wymiarze kary. W realiach niniejszej sprawy znaczną wagę posiadały okoliczności działające w tym zakresie na niekorzyść oskarżonego. Nie ma racji skarżący starając się eksponować okoliczności łagodzące, jako przeważające w sprawie. Nie można bowiem marginalizować tak istotnej okoliczności jak naruszenie przez oskarżonego przedmiotowym czynem kilku przepisów ustawy karnej, czy niestosowanie się przez oskarżonego do więcej niż jednego orzeczonego wobec niego przez sąd środka karnego, a nawet podjęcie się kierowania samochodem przy braku w ogóle uprawnień do kierowania pojazdem. Zwrócić też trzeba uwagę, że z istot swego zachowanie kwalifikowane z art. 244 kk wskazuje, na brak skuteczności resocjalizacyjnej wydawanych wcześniej orzeczeń, co winno być również uwzględnione przy wymiarze kary.

Tym okolicznościom, dla osiągnięcia celów wnioskowanych w treści apelacji, nie mogą być skutecznie przeciwwagą okoliczności podnoszone przez skarżącego. Nie tylko są one innej rangi, ale też nie wszystkie one są trafne, jak doszukiwanie się współprzyczynienia się pokrzywdzonego do spowodowania wypadku. Żadne ustalenie nie wskazuje, by pokrzywdzony w jakikolwiek do spowodowania samego wypadku się przyczynił, to zaś, że podjął się jazdy samochodem kierowanym przez oskarżonego, nie może być traktowane jako przyczynienie się do zaistnienia wypadku. Bycie pasażerem samochodu nie było zachowaniem naruszającym zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, a tylko z takich skutki wypadku w kategoriach sprawstwa, współsprawstwa czy współprzyczynienia się mogą być rozpatrywane.

Treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku wskazuje, że Sąd Rejonowy przy wymiarze kary miał na uwadze szereg okoliczności łagodzących. Zostały one trafnie dostrzeżone, i aktualnie kształtując karę Sąd Odwoławczy je uwzględnił. Niewątpliwie podkreślić należy m. in. postawę oskarżonego zaraz po wypadku, pozostanie na miejscu zdarzenia. Uwzględniając jednak i tę okoliczność, eksponowaną w apelacji, nie jest możliwe orzeczenie kary bardziej zbliżonej do dolnej granicy ustawowego zagrożenia, niż wymierzona przez Sąd Okręgowy. Sprzeciwiają się temu bardzo poważne skutki jakie z działania oskarżonego wyniknęły, w kategorii znamion przestępstwa z art. 177 § 2 kk - najpoważniejsze.

Nie można przy tym podzielić zarzutu obrazy art. 4 § 1 kk, gdyż po pierwsze przepis ten nie zawiera normy o charakterze obligatoryjnym, która nakazywałaby stosowanie określonego stanu prawnego, a wobec której Sąd Rejonowy postąpiłby odmiennie. Po wtóre w dniu 28 lipca 2016r. nie nastąpiła zmiana stanu prawnego, jaka powinna być uwzględniana na mocy regulacji z art. 4 § 1 kk. W dniu 29 lipca 2016r. został ogłoszony jednolity tekst ustawy Kodeks karny, co nie oznacza, że tekst tej ustawy z tym dniem uległ jakiegokolwiek zmianie. Zmiana stanu prawnego w zakresie istotnym z punktu widzenia odpowiedzialności oskarżonego faktycznie po dacie czynu nastąpiła, jednak miało to miejsce z dniem 1 czerwca 2017r., kiedy to znowelizowano m. in. art. 42 kk, dodając w jego § 2 obowiązek orzekania zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów także w przypadku skazania za przestępstwo określone w art. 244 kk (jeżeli czyn sprawcy polegał na niezastosowaniu się do zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych). Zmiana ta została wprowadzona ustawą z dnia 23 marca 2017r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 966). Mając na uwadze, że oskarżony odpowiadał m. in. z art. 244 kk zmiana ta dotyczyła też sytuacji oskarżonego i była zmianą na jego niekorzyść, co poprzez regulację z art. 4 § 1 kk nakazywało orzekać na stanie prawnym obowiązującym poprzednio.

Odrębną kwestią zaś było czy właściwą do popełnionego czynu byłaby kara łączona, proponowana przez skarżącego. Pozostawało to w sferze adekwatności kary możliwej do orzeczenia. W przekonaniu Sądu Odwoławczego nie zachodzą podstawy do wymierzenia oskarżonemu takiej kary. Tak uznać należy także przy ostatecznie poczynionych przez Sąd Odwoławczy ustaleniach faktycznych, mając na uwadze uprzednią karalność oskarżonego oraz skutki, jakie z jego działania wyniknęły. Okoliczności te zostały właściwie ocenione przez Sąd Rejonowy i są akceptowane w wyniku kontroli instancyjnej.

W rezultacie wyrok podlegał zmianie jedynie w zakresie ustaleń faktycznych co o sposobu naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym, co do określenia stanu prawnego na jakim rozstrzygnięcia zostały wydane i ostatecznie wymierzonej kary.

W pozostałej części wyrok należało utrzymać w mocy.

W zakresie kosztów procesu orzeciono na podstawie art. 636 § 1 kpk.

SSO Agnieszka Bobrowska SSO Maciej Kawałko SSO Andrzej Trzeciak